

23. Latinská Amerika

Termínem latinská Amerika označujeme státy celého kontinentu Jižní Ameriky, Mexiko a malé státy označované jako banánové republiky – státy Střední Ameriky.

Státy – Mexiko, Guatemala, Belize, Salvador, Honduras, Nikaragua, Kostarika, Panama, Kuba, Jamajka, Dominikánská republika, Haiti, Portoriko, ..Kolumbie, Venezuela, Guyana, Surinam, Francouzská Gyana, Ekvador, Peru, Brazílie, Bolívie, Chile, Paraguay, Argentina a Uruguay.

Organizace Merkosur – společný trh jižní Ameriky (Brazílie, Argentina, Uruguay, Paraguay, Chile).

Povrch

Středem Mexika probíhá vulkanické pásmo, spojující systém Kordiller a Andy. Jsou zde pohoří jako Sierra Madre Occidental a Oriental, sopky Popocatepetl, Citlaltépl; Yucatánský poloostrov je nížinatý. Na kontinentě Jižní Ameriky rozlišujeme dle výškové členitosti **Brazílsko-guyánský štít**, což je nejstarší část kontinentu, která prošla složitým vývojem. Nachází se zde Brazílská a Guanská vysočina. Ve Venezueli je největší vodpád Salto Angel (979m). Dálším velkým celkem jsou **Andy**, které jsou pokračováním Středoamerického pásma Kordiller. Jsou asi 9000 km dlouhé a mladé, projevuje se zde zemětřesná a sopečná činnost. Světadíl je lemovaný Peruánsko-chilským příkopem. Najdeme zde jezero Titicaca.

Tento štít je tvořen asi 30 horskými pásmy, Andy se dělí např. na Karibské, Pobřežní, Severozápadní, Ekvadorské, Peruánské, Střední (nejširší 700km), Chilské, Chilsko-argentinské, Patagonské Andy. Nejvyšší je Acocangua, která má 6959 m.

Dalším celkem je **Patagonie**, kde najdeme Patagonskou plošinu. Území bylo modelováno ledovcem a jedná se o suché území, protože leží ve srážkovém stínu And.

Orinocká a Amazonská nížina tvoří největší říční nížinu na světě, najdeme zde kromě A. a Or. Madeiru, Araguaia. **La Platská nížina** se rozkládá na území Argentiny, Uruguay a Paraguay. Řeka Paraná, najdeme zde zatím největší nádrž na světě Itaipu.

Podnebí

Co se týče klima, najdeme zde pásy od ekvatoriálního až po tropický na sever a pokud postupujeme na jih, tak po mírné podnebí. Z hlediska vegetace zde najdeme tropické deštné pralesy, střídavě vlhké lesy, vlhké savany (llanos, campos), ale i savany suché a křovinaté. V subtropickém pásmu označujeme savany jako pampy, které jsou velmi úrodné a říká se jim mimotropická savana. Je zde také poušť Atacama. V oblasti mírného pásu (území J. Argentiny, J. Chile a Patagonie) jsou listnaté a smíšené lesy. Východní Patagonie je suchá, západ vlhký, hodně deštivý.

Vliv oceánů a moří – Brazílský proud, který je teplý, Karibik, ten také ovlivňuje podnebí – teple, ze západu Peruánský proud, který je studený (rybolov).

Srážkově – u rovníku zenitální deště, pasáty vanou JV směrem, a tak přinášejí srážky do Brazílie, Amazonie. Nejméně srážek se dostane do Patagonie a na Atacamu. Kolem velkých řek nalezneme sladkovodní jezera, ale SZ od Buenos Aires jsou solné jezerní močály jako Salar de Uyuni, Salar de Atacama. Režim řek je dešťový, řeky v Andách mají sněhový a ledovcový režim.

Hydrosféra

Amazonka je největší řeka světa, zdrojnicí je Ucayali (Urubamba a Apuzimac), její délka je 7 025 km. Plocha jejího povodí je 7mil km² a má přes 500 přítoků. Největší přítoky jsou např. Purus a Madeira nebo Maraňón a Rio Negro. Až do Peru je velká část splavná (4300km). Šířka středního toku je 10km, na dolním 80km. Tvoří nálevkovité ústí a moře jde proti směru řeky ještě 1000 km. Orinoko je dlouhé 2740km a má dešťový režim. Pramení na hranicích Venezuely a Brazílie. Paraná protéká La Platskou nížinou, její délka je téměř 4000 km a je to 2. největší řeka Jam. Titicaca je největší vysokohorské sladkovodní jezero. Největší solné jezero je Poopó.

Jsou zde také horské ledovce.

Půda

Převažují červozemě a žlutozemě. Na Brazílské vysočině nalezneme hnědočervené půdy, v pampách jsou černozemě. Dále jsou zde horské podzolové a pouštní půdy. Projevuje se zde vertikální zonálnost.

Mexiko

Rozloha : 1,9 mil. km; 95 mil. obyvatel; Ciudad de México (největší město, 30 mil. ob.)

Přírodní podmínky Mexika jsou hodně závislé na nadmořské výšce. Středem státu probíhá vulkanické pásmo, je tu zemětřesná a sopečná činnost. Nížiny jsou pouze na Yucatánu.

Klima a vegetační poměry jsou opět závislé na nadmořské výšce. Kvůli nízkým srážkám je zde mnoho pouští, vznikají zde pouště, polopouště. Na Yucatánu a úzkém pásu pobřeží najdeme tropický pás.

Obyvatelstvo jsou převážně mestici (míšenci indiánů a španělů). Problémy s životním prostředím ve městech, která jsou vysoko v horách. Druhé největší město Mexika je Guadalajara.

Hospodářství je na přechodu, ale díky kapitálu od Američanů se rozvíjí. Hlavní jaderná oblast se koncentruje ve středním Mexiku, menší u Monterrey. Bud' jsou zde jaderné oblasti nebo přímo periferie. Těží se zde stříbro (1. na světě), v oblasti Mexického zálivu ropa a zemní plyn, polymetalické kovy, rtuť, síra, sůl a železná ruda. Průmysl zde je hutnický, petrochemický, chemický, textilní a automobilová výroba.

Zemědělství je hlavní zdroj obživy. Pěstuje se zde hlavně kukuřice, fazole, cukrová třtina, bavlník, sisal, káva, kakao, ananas a další subtropické a tropické ovoce.

Významným zdrojem financí je také cestovní ruch, návštěvníci jsou lákáni pestrou přírodou a památkami (Teotihuacan, Monte Albán, Tula..). Země je ale zadlužená, jsou zde patrné velké sociální rozdíly, nerovnoměrný vzestup ekonomiky. Přesto má země díky dobrým přírodním zdrojům a pracovní síle dobré vyhlídky do budoucna na zlepšení sociální úrovně.

Země je členem NAFTA, což je volná zóna severoamerického obchodu (od 1994).

Státy střední Ameriky

Jedná se o malé státy pevninského mostu a státy ostrovního oblouku (Velké a Malé Antily). Všechny ostrovy mají tropické podnebí s častým výskytem hurikánů.

Obyvatelstvo je buď původní indiánské, ale převládají zde mestici (Honduras, Panama). Najdeme zde však i černochoy (Belize). Jsou zde i potomci bývalých otroků dovezených z Afriky.

Ekonomika je slabě rozvinutá. Je závislá jen na několika vývozních plodinách, protože zde převažuje monokulturální zemědělství, a tak je stabilita země závislá na ceně té plodiny na světovém trhu. Většina zemí produkuje banány a jiné tropické ovoce (Guatemala, Honduras, Kostarika), dále cukrová třtina (Belize, Kuba, Portoriko), káva (Guatemala, Honduras, Nicaragua).

Průmyslová výroba je založena na zpracování plodin, zejména cukrové třtiny (rum, cukr). Výjimkou jsou rafinerie ropy na Portoriku a Bahamách. Dále čerpají z cestovního ruchu.

Panama hraje důležitou roli v dopravním směru, protože je zde vybudován průplav.

Brazílie

Rozloha : 8,5 mil. km; 170 mil. obyvatel; Brasilia.

Obyvatelstvo se koncentruje na jihu a jihovýchodě. Aglomerace při pobřeží má nadkontinentální velikost (São Paulo, Rio de Janeiro). Najdeme zde také rozmanité složení lidských ras. Žijí zde mulati, běloši, černoši, Indiáni, mestici, zambové a Asiaté. Náboženství je hlavně křesťanské. Země je velice zadlužená.

Nerostné suroviny se vyvážejí především do USA. Těží se zde železná ruda, mangan, cín, uran, bauxit, diamanty, uhlí. Zásoby ropy a zemního plynu ale nejsou příliš využívány. Rudy jsou zde většinou i zpracovány, což má negativní dopad na životní prostředí. Většina energie se získává vodními elektrárnami hlavně na řece Paraná a jejích přítocích. K nerostným surovinám nesmíme opominout také bohatství vzácného dřeva.

Dochází k likvidaci pralesu, jsou zakládány plantáže, na kterých se pěstuje kukuřice, kakao, kávovník, cukrová třtina, banány. Půda je však velmi rychle neúrodná, a tak čím dál víc dochází ke kácení pralesa kvůli zisku nové půdy, což s sebou přináší mnohé ekologické problémy – narušení klima, rozvíjí se eroze, vznik neúrodných a chudých stepí.

Průmysl zde je hlavně dřevozpracující, potravinářský, hutnický, těžební, chemický, strojírenský (dopravní prostředky, elektrotechnika, elektronika).

Zemědělství je soběstačné. Převažuje plantážové zemědělství, které je kupodivu velmi moderní. Na J a JV (okolí S. Paula) se nachází úrodná půda. Pěstuje se zde kukuřice, pšenice, soja, cukrová třtina, káva, rýže, kakao. Ze živočišné výroby převažuje chov skotu a vepřů.

Doprava se rozvíjí, budují se dálnice přes pralesy, což spěje k obrovskému kácení a ničení pralesů. Využívá se vodní doprava.

Problémy země jsou životní prostředí, negramotnost, velké sociální rozdíly a chudoba.

Argentina

Rozloha 2,7 mil. km; 33 mil. obyvatel; Buenos Aires (10mil)

Země vysokohorských And a La Platské nížiny.

Hospodářským jádrem oblasti je LaPlatská nížina, která je dobře přístupná pro námořní lodě. Argentina spolu s Brazílií a Mexikem patří mezi nejzadluženější státy světa.

Území meziřekami Salado a Colorado nese název Pampa. Vyskytují se zde černozemě bohaté na humus. Zemědělství se koncentruje do Laplatské nížiny, kde je velice úrodná půda, která dovoluje vznik obilnice světa. Je to obilnářská velmoc, pěstuje se zde pšenice a kukuřice, Dále cukrová třtina, pícíny, víno a slunečnice. Chová se zde skot, vývoz jeho masa, kůže; chov ovcí pro vlnu.

Průmysl je zásobován levnou vodní elektřinou. Těží se ropa a zemní plyn, uran. Rozvinutý je potravinářský průmysl, který je založen na konzervárenství (maso), dále petrochemie, chemie, strojírenství (výroba zemědělské techniky, zařízení pro potravinářství). Důležitý je také kožedělný průmysl, obuvnický, textilní, vlnářský, bavlnářství.

Na jihu se rozkládá Patagonie, kde je rozsáhlé pastevectví ovcí a koz.

Kolumbie

Rozloha : 1,1 mil. km; Bogota

Průmysl je hlavně dřevozpracující, těžba surovin – ropa, uhlí, zlato, stříbro, měď. Problém s narkomafií, ilegální pěstování rostlin na výrobu drog koka, marihuana...

Venezuela

Rozloha : 912 tis. km, Caracas

Hospodářství založené na těžbě ropy, dále železo, bauxit, zlato, diamanty. Z průmyslu petrochemie, chemický průmysl, strojí. Ropa se ze ¾ vyváží. Člen OPECu (společensví ropy).

Ekvádor

Quito,

Vývoz banánů, cukrové třtiny, kaka, petrochemický průmysl

Bolívie

La Paz

Zaostalý stát, ložiska zlata, antimonu, stříbra, zinku, cínu, wolfran. Jsou závislí na vývozu těchto surovin.

Peru

Lima,

Hodně rybolov, ekonomika závislá na vývozu surovin a rybných surovin. Zinek, železná ruda, stříbro, ropa, zlato

Chile

Santiago

Země se nachází skoro celá v andách, kromě pobřežní nížiny a Atacamy. Země má velké nerostné bohatství – měď, železná ruda, zlato, stříbro, chilský ledek, černé uhlí. Hydroelektrárny, hutnictví, strojírenství, chemický průmysl, potravinářství (rybí produkty).

Paraguay

Asuncion, Společně s Brazílií přehradní nádrž Itaipú.

Uruguay

Montevideo,

Zaměření na zemědělství, hlavně potravinářství – vývoz masa, kůží, pšenice, rýže, cukrové třtiny...